

ПРАВОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ ДАНСЬКОЇ РАДИ: ВИПУСК 42 Липень, 2019

1. Кабінет Міністрів Адаптував Порядок Надання Грошової Допомоги і Компенсації Постраждалим від Надзвичайних Ситуацій до Умов Конфлікту на Сході України

10 липня 2019 року Кабінет Міністрів затвердив постанову [№ 623](#), яка вносить зміни до прийнятого у 2013 році Порядку надання грошової допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій. Прийняті зміни відкривають можливість для надання грошової допомоги або компенсації особам, житло яких було пошкоджене або зруйноване внаслідок військових дій на Сході України. Важливо, що прийнята постанова передбачає надання такої допомоги/компенсації лише тим постраждалим, які не змінили населений пункт свого проживання – виключаючи тим самим із кола потенційних учасників програми переселенців.

Передбачений Порядком механізм компенсації багато у чому не відповідає стандартам, закріпленим у нормах міжнародного права – зокрема, у положеннях Керівних принципів з питань внутрішнього переміщення та Принципів Пінейро. У той же час, ухвалення цієї постанови вітається як прийняття першого механізму, направлено на реалізацію права потерпілих від конфлікту осіб на отримання компенсації. Данська Рада у справах біженців підготувала розгорнутий аналіз передбаченого постановою КМУ № 623 механізму отримання грошової допомоги / компенсації – дивіться Інформаційну довідку № 21 у кінці документа.

2. Кабінет Міністрів Затвердив Субвенції Місцевим Бюджетам на Забезпечення Внутрішньо Переміщених Осіб Житлом

5 липня 2019 року Кабінет Міністрів затвердив розпорядження [№ 488-р](#) про виділення з державного бюджету 18,8 млн. грн. окремим місцевим бюджетам для забезпечення переселенців житлом і організації роботи центрів надання адміністративних послуг. Розпорядження передбачає наступний розподіл бюджетних коштів:

Населений пункт, який отримав субсидію	Розмір субсидії, грн.
Донецька область	
Костянтинівка	150 000
Курахове	225 000
Маріуполь	11 104 315
Слов'янськ	1 712 000
Званівська територіальна громада	150 000

Населений пункт, який отримав субсидію	Розмір субсидії, грн.
Луганська область	
Северодонецьк	102 000
Запорізька область	
Бердянськ	525 000
Приморська територіальна громада	270 000
Харківська область	
с. Єфремівка	4 601 684

Відзначимо, що розпорядження не визначає, яким саме чином повинен формуватися відповідний житловий фонд (купівля / спорудження / реконструкція житла).

3. Кабінет Міністрів Затвердив Новий Порядок Переміщення Осіб і Товарів Через Лінію Зіткнення

Як [повідомляється](#) на офіційному сайті МінТОТ, 17 липня 2019 року Кабінет Міністрів затвердив новий Порядок перетину лінії зіткнення і переміщення через неї товарів. Станом на 13 серпня 2019 року Порядок не опублікований. Розміщена на урядових ресурсах інформація про особливості нового Порядку вказує на деякі принципові позитивні зміни.

Щодо переміщення товарів: Раніше порядок переміщення товарів через лінію зіткнення встановлювався постановою Кабінету Міністрів [№ 99](#). Зазначена постанова допускала переміщення через лінію зіткнення лише товарів, включених до списку, затвердженого указом МінТОТ [№ 39](#). При цьому, навіть для дозволених товарів встановлювалися обмеження щодо їх максимальної допустимої загальної ваги та вартості.¹ Невключені до зазначеного списку товари не могли бути законно перевезені через лінію зіткнення. Згідно з опублікованою інформацією, новий Порядок організований за іншим принципом: уряд визначить перелік товарів, переміщення яких через лінію зіткнення *заборонене*. Усі ж інші товари будуть дозволені для переміщення через лінію зіткнення. У той же час, залишається неясним, чи включатиме новий Порядок обмеження щодо максимальної дозволеної ваги та вартості товарів.

Попередній підхід	Новий підхід
Заборонено перевезення усіх товарів – крім товарів, визначених у наказі МінТОТ № 39	Дозволено перевезення усіх товарів – крім товарів, список яких має розробити МінТОТ

Щодо перетину лінії зіткнення фізичними особами: У повідомленнях про затвердження нового Порядку вказується також на зміни процедури видачі дозволів на перетин лінії зіткнення. Висновки про характер таких змін можливо буде зробити після того, як буде опублікований повний текст нового Порядку перетину лінії зіткнення.

¹ Для додаткової інформації див. [Правовий Бюлетень](#) Данської Ради у справах біженців, Випуск 12: Березень 2017, секція 2; [Правовий Бюлетень](#) Данської Ради, Випуск 13: Квітень 2017, секції 3 і 4.

4. Планове Підвищення Прожиткового Мінімуму та Мінімальної Пенсії Набули Сили

Державний [бюджет на 2019 рік](#) передбачає три періодичних збільшення прожиткового мінімуму для різних груп населення протягом року. Друге таке збільшення (перше відбулося 1 січня 2019 року) набуло сили 1 липня:

Вид Прожиткового Мінімуму	Попереднє значення (грн.)	Оновлене Значення (грн.)
Базовий прожитковий мінімум	1 853	1 936
Прожитковий мінімум для дітей віком до 6 років	1626	1699
Прожитковий мінімум для дітей віком від 6 до 18 років	2027	2118
Прожитковий мінімум для працездатних осіб	1 921	2 007
Прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність ²	1 497	1 564
Мінімальна пенсія	1 497	1 564

5. Кабінет Міністрів Ввів Надбавку Для Осіб з Пенсією Меншою за 2 000 Гривень

Контекст: У рамках розпочатої у 2017 році пенсійної реформи Кабінет Міністрів вжив ряд заходів щодо збільшення розміру пенсій. Одним із них стало запровадження від 1 березня 2019 року щорічного автоматичного перерахунку пенсій на основі окремих макроекономічних показників.³ У той же час, деякі групи отримувачів пенсії не потрапили у сферу реформування пенсійної системи, внаслідок чого їх страхові виплати не було збільшено.

Розглянуті Зміни: 26 червня 2019 року Кабінет Міністрів затвердив постанову [№ 543](#), відповідно до якої пенсіонери, кінцевий розмір пенсій яких становить менше 2 000 грн. – з урахуванням усіх надбавок, додаткової пенсії та цільової грошової допомоги – отримають відповідну надбавку. Наведені зміни набувають сили з 1 липня 2019 року.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства і не обов'язково відображають позицію ДРБ-ДГР.

Цей документ охоплює питання діяльності з надання гуманітарної допомоги, яка здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди, викладені у цьому документі, жодним чином не можуть розглядатися як офіційна позиція Європейського Союзу. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, яку він містить.

Цей правовий інформаційний бюлетень створений завдяки щедрій підтримці американського народу, що здійснює Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). За його зміст несе відповідальність Данська Рада у справах біженців. Бюлетень не обов'язково відображає позицію Агентства США з міжнародного розвитку та Уряду Сполучених Штатів.

Цей документ був створений за підтримки Сполученого Королівства, однак викладені у ньому погляди не обов'язково відображають офіційну позицію Сполученого Королівства.

² Категорія «особи, які втратили працездатність», в рамках українського законодавства включає осіб, які досягли пенсійного віку, і непрацюючих осіб до встановленої інвалідності.

³ Для додаткової інформації див. [Правовий Бюлетень](#) Данської Ради у справах біженців, Випуск 37: Лютий, 2019, секція 3.

МЕХАНІЗМ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА МАЙНО, ПОШКОДЖЕНЕ/ЗРУЙНОВАНЕ ВНАСЛІДОК КОНФЛІКТУ

Понад 50 000 одиниць житла було пошкоджено чи зруйновано внаслідок конфлікту на Сході України¹. Велика кількість цивільного житла залишається зайнятою військовими. Представники гуманітарних організацій тривалий час просували ідею створення повноцінного юридичного механізму для захисту житлових, земельних та майнових (ЖЗМ) прав постраждалих від конфлікту осіб - включаючи реституцію та компенсацію за завдані збитки. 10 липня 2019 року Кабінет Міністрів затвердив постанову № 623, встановивши механізм часткового відшкодування для деяких особам із числа постраждалих від конфлікту за збитків, завданих пошкодженням чи зруйнуванням їх житла.

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ

- » Може включати грошову допомогу (у разі пошкодження житла) чи компенсацію (у разі знищення житла);
- » Застосовується тільки до житла, пошкодженого чи зруйнованого внаслідок надзвичайної ситуації.² Збитки, завдані пошкодженням чи знищенням рухомого або нерухомого нежитлового майна, не підпадають під компенсацію у межах цього механізму;
- » Може застосовуватися лише до осіб, які залишилися на попередньому місці проживання після введення режиму надзвичайної ситуації. Тобто, переселенці не зможуть отримати грошову допомогу/компенсацію у рамках цього механізму;
- » Відшкодування збитків здійснюється одноразово. Особа, що отримала відшкодування (грошову допомогу чи компенсацію) за цим механізмом, втрачає право на забезпечення житлом за рахунок держави;
- » Реалізація механізму базується на положеннях Кодексу цивільного захисту. Відповідно до положень Кодексу, виплата компенсації за зруйноване житло здійснюється за умови добровільної передачі права власності на зруйноване майно державі. Таким чином, особа, яка звертатиметься за компенсацією за зруйнований будинок, має передати право власності на зруйнований будинок – і похідні права на землю – державі.

ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ПОШКОДЖЕНУ ЧИ ЗРУЙНОВАНУ НЕРУХОМІСТЬ

Пошкоджене майно

грошова допомога

від 5,808 грн. до 29,040 грн.³

Кошти виділяються з місцевого бюджету.

Зруйноване майно

компенсація

до 300,000 грн.

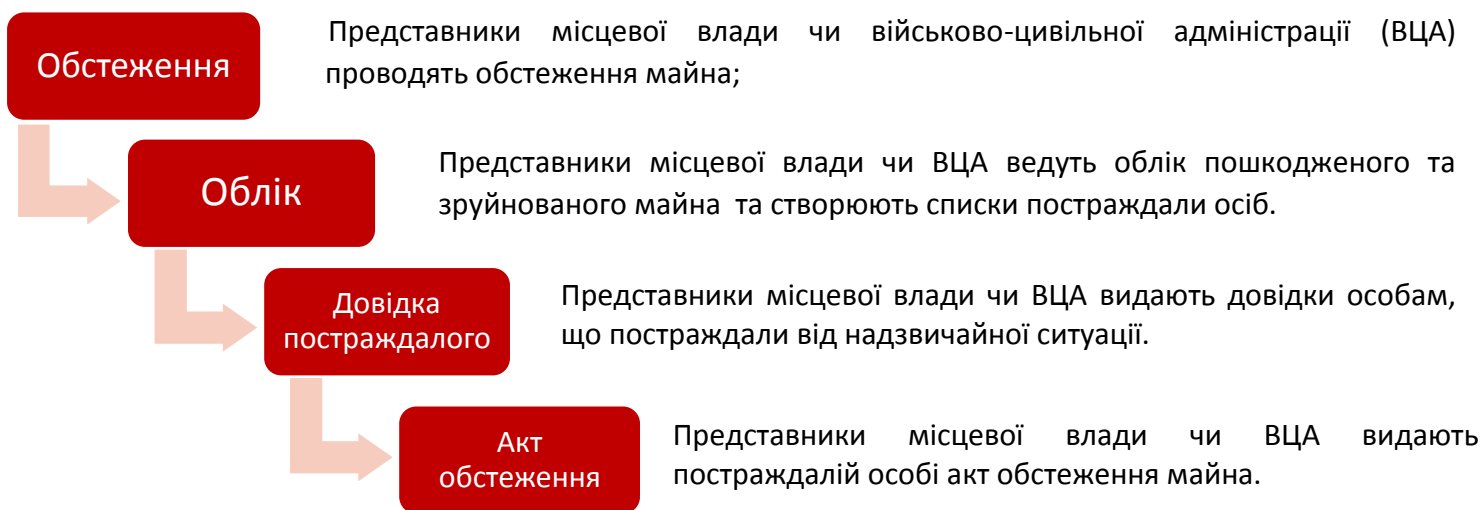
Кошти виділяються з державного бюджету.

¹ Станом на 15 лютого 2019 року, за інформацією з Доповіді щодо ситуації з правами людини в Україні 16 листопада 2018 року – 15 лютого 2019 року, що була підготовлена УВКПЛ.

² Постанова також передбачає надання грошової допомоги за майно, що було пошкоджено в результаті надзвичайної ситуації іншого ніж воєнного характеру. Ця Інформаційна Довідка зосереджений на сфері застосування Постанови, яка стосується наслідків надзвичайної ситуації воєнного характеру.

³ Станом на 16 серпня 2019 року.

КРОКИ ЩО МАЮТЬ БУТИ ВЖИТІ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

НОТАТКИ ДЛЯ ПОСТРАЖДАЛОЇ ОСОБИ

- Довідка особи, що постраждала від надзвичайної ситуації встановлює інформацію щодо надзвичайної ситуації, внаслідок якої особа зазнала шкоди.
- Акт обстеження встановлює інформацію щодо рівня пошкоджень завданих майну.
- Довідка особи постраждалої від надзвичайної ситуації та акт обстеження є одними з обов'язкових документів, що дають право постраждалій особі вимагати грошову допомогу чи компенсацію.

	Грошова допомога	Компенсація
Хто може вимагати	Власник\ Орендар	Власник\Співвласник
Куди звертатися	Місцевий орган виконавчої влади\ Рада міністрів Автономної Республіки Крим	Комісія при обласних держадміністраціях
Які документи потрібно подавати	<ul style="list-style-type: none"> • Заява; • Довідка особи, що постраждали від надзвичайної ситуації; • Копія паспорта громадянина України або іншого документа, що посвідчує особу; • Копія довідки при присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків. 	<ul style="list-style-type: none"> • Заява; • Довідка особи постраждалої від надзвичайної ситуації; • Копія паспорта громадянина України або іншого документа, що посвідчує особу; • Копія довідки при присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків; • Документи на право власності на майно; • Акт обстеження.
Строки прийняття рішень	Рішення про виплату грошової допомоги\компенсації повинно бути прийнято у <u>п'ятиденний строк</u> з дня подання документів.	
Коли постраждала особа отримує гроші	Грошова допомога\компенсація надається в місячний строк з дня прийняття рішення про її надання.	

N.B. Якщо постраждала особа не погоджується з рішенням місцевого органу виконавчої влади чи комісії при обласній держадміністрації щодо розміру грошової допомоги\компенсації, він\вона має право оскаржити відповідне рішення у судовому порядку

НЕДОЛІКИ МЕХАНІЗМУ ТА ВІДПОВІДНІ МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

Недоліки	Принципи Пінейро (ПП), Керівні принципи з питань внутрішнього переміщення (КПВП), Практики Європейського суду з прав людини (ЕСПЛ)	Невідповідності розглянутого механізму
Дія механізму не розповсюджується на внутрішньо переміщених осіб	<p>Принцип 1.2 ПП Принцип 1 КПВП</p> <hr/> <p>Переселенцям має надаватися таке саме право на компенсацію як і будь-яким іншим постраждалим внаслідок конфлікту особам, що залишилися у місці проживання, а також особам, що виїхали за його межі.</p>	Дія постанови не розповсюджується на постраждалих внаслідок конфлікту осіб, що переїхали до іншого населеного пункту та змінили місце реєстрації.
Дія механізму не розповсюджується на рухому та нерухому нежитлову власність	<p>Принцип 2 ПП Принцип 29 КПВП <i>Доган та ін. проти Туреччини</i></p> <hr/> <p>Компенсація\реституція повинна покривати усе майно та власність особи, що постраждала внаслідок конфлікту, включаючи рухоме.</p>	Дія постанови не розповсюджується на будь-яку іншу рухому чи нерухому власність постраждалого окрім житла.
Передумова передачі права власності на зруйноване майно державі	<p>Принцип 13 ПП Принцип 29.2 КПВП</p> <hr/> <p>Держава повинна всіляко сприяти забезпеченню отримання реституції та компенсацій постраждалими від конфлікту особами. Держава не повинна встановлювати жодних передумов для отримання компенсації \ реституції.</p>	Постанова базується на положеннях Кодексу цивільного захисту. Усі відповідні положення Кодексу застосовуються до даного механізму. Відповідно до статті 86 Кодексу, компенсація за знищене майно може бути здійснена лише за умови добровільної передачі права власності на майно державі.
Відсутність механізму реституції	<p>Принцип 2.2 ПП Принцип 29 КПВП <i>Демопулос та інші проти Туреччини</i></p> <hr/> <p>Пріоритет повинен надаватися реституції майна, а компенсація за втрачене майно повинна використовуватися лише тоді, коли фактично неможливо відновити пошкоджене чи зруйноване майно.</p>	Велика кількість житлової нерухомості у 20-кілометровій зоні уздовж лінії зіткнення наразі зайнята військовими. Дія постанови не передбачає механізму реституції такого майна.

Недоліки	Пов'язані норми міжнародного права	Невідповідності розглянутого механізму
<p>Механізм не передбачає конкретних критеріїв оцінки пошкодження майна</p>	<p>Принцип 12.3 ПП Принцип 29.2 КПВП</p> <hr/> <p>Відшкодування повинно бути справедливе та пропорційне рівню завданих збитків.</p>	<p>Постанова не передбачає конкретних критеріїв для оцінки завданих збитків. Очікується, що відповідальне міністерство розробить Акт обстеження до якого будуть включенні критерії оцінки пошкоджень майна.</p>
<p>Непропорційність грошової допомоги та компенсації</p>	<p>Принцип 12.3 ПП Принцип 29.2 КПВП <i>Сагінадзе та інші проти Грузії</i></p> <hr/> <p>Компенсація повинна бути пропорційною завданним збиткам. Наприклад, у вказаній вище справі, ЕСПЛ постановив надати позивачу у власність квартиру такого ж самого розміру, як і та, у якій попередньо проживав позивач. До того ж ця квартира повинна знаходитись у тому ж самому місті, де і попередня.</p>	<p>Максимальний розмір грошової допомоги за часткове пошкодження сягає 29,040 грн. Максимальний розмір компенсації за зруйноване майно сягає 300 000 грн. За останіми державними показниками дана сума може покрити лише будівництво 24 кв.м. житла. У багатьох випадках дана сума не є компенсацією пропорційною завданним збиткам.</p>
<p>Механізм не передбачає надання допомоги постраждалим від конфлікту особам у питаннях отримання\відновлення правовстановлюючих документів</p>	<p>Принцип 12.4 ПП Принцип 29.2 КПВП</p> <hr/> <p>Повинен бути розроблений прозорий та простий механізм, за яким постраждалі внаслідок конфлікту особи отримають доступ до реституції\компенсації за пошкожене чи зруйноване майно. Даний механізм має включати допомогу в отриманні правовстановлюючих документів на майно.</p>	<p>Виходячи з досвіду проектів по будівництву житла у 20-кілометровій зоні уздовж лінії зіткнення, велика кількість проживаючих у цій місцевості осіб не мають правовстановлюючих документів на будинки та на землю, де ці будинки побудовані. За постановою наявність правовстановлюючих документів обов'язкова для отримання компенсації.</p>
<p>Відсутність інформації щодо того, коли і хто має ініціювати обстеження житла</p>	<p>Відсутність інформації щодо того, коли і хто повинен ініціювати обстеження пошкодженого та зруйнованого майна. Дане питання має бути роз'яснено відповідним міністерством.</p>	<p>Постанова не надає жодної інформації щодо того, як і хто повинен ініціювати обстеження пошкодженого та зруйнованого майна. Дане питання має бути роз'яснено відповідним міністерством.</p>